

Tema 16: **Hijerarhijski ustroj** **Crkve**

Crkva je strukturirano društvo gdje neki imaju zadaću voditi druge. Pomoć Duha Svetoga cijeloj Crkvi, da bi se izbjegle pogreške u vjerovanju, također je dana Crkvenom Učiteljstvu kako bi vjerno i autentično navještalo Božju Riječ. Crkva je uvijek pozivala samo krštene muškarce u sveti red jer se osjećala sjedinjena s Kristovom voljom, koji je izabrao samo muškarce za Apostole.

16.12.2023.

Članak poslušajte [ovdje](#).

Crkva na zemlji je ujedno i zajedništvo i društvo koje vodi Duh Sveti po Božjoj Riječi, sakramentima i karizmama. Ona je zajedništvo djece Božje jer su svi kršteni i pričešćuju se istim Kruhom, a to je Krist. Ona je strukturirano društvo jer među krštenima postoje stabilni odnosi po kojima jedni imaju poslanje voditi druge. Kao što pastir vodi svoje stado i brine se o njemu, vodeći ga na sigurna mjesta gdje se može hraniti dobrom travom, prema biblijskoj slici (usp. Iv 10,11-18; Ps 22), tako Krist traži od onih koje je postavio za pastire u Crkvi da čine isto¹. Razlika između pastira i stada te životna predanost pastira stadu, poput Krista koji je položio život za ovce, biblijska je slika koja - unutar svojih logičkih

ograničenja - može pomoći razumijevanju istovremene prisutnosti zajedništva i društvene strukture u Crkvi.

Crkveni sakramenti su isti oni koji Crkvu izgrađuju tako da bude univerzalni sakrament spasenja na zemlji. Naime, po sakramentima krštenja, potvrde i svetog reda vjernici na različite načine sudjeluju u Kristovu svećeničkom poslanju. Iz djelovanja Duha Svetoga u sakramentima i karizmama proizlaze tri velika povijesna položaja u Crkvi: vjernici laici, službenici Božji (koji su primili sakrament svetog reda i čine crkvenu hijerarhiju: đakoni, svećenici i biskupi) i redovnici.

Reći da Crkva ima hijerarhijsku strukturu ne znači da su neki vrijedniji od drugih. Svatko je po krštenju pozvan na misiju da privodi čovjeka i svijet Bogu. Ova misija dolazi izravno od Boga i nitko ne

treba tuđe dopuštenje da je vrši. No, da bismo je izvršili, potrebna je milost, jer bez Krista ne možemo učiniti ništa (usp. Iv 15,5). Stoga je nužno da jedni – hijerarhija – uprisutnjuju Krista drugima, kako bi svi mogli vršiti evangelizatorsko poslanje. Služenje poslanju svih razlog je postojanja hijerarhijske strukture u Crkvi. Odnos između vjernika i hijerarhije ima misijsku dinamiku i nastavak je poslanja Sina u snazi Duha Svetoga. Dakle, hijerarhija u Crkvi nije rezultat povijesnih okolnosti u kojima je jedna skupina nadvladala drugu nametanjem svoje volje.

Rimski biskup

Papa je rimski biskup i nasljednik svetoga Petra, on je početna točka, trajna i vidljiva i temelj jedinstva Crkve. Krist je svetom Petru apostolu dao zadaću da predsjedava apostolskim zborom i utvrđuje svoju braću u vjeri

(Lk 22,31-32). Svaka pojedinačna Crkva ujedinjena je s Rimskom Crkvom, a svi biskupi koji predsjedaju tim Crkvama u zajedništvu su s rimskim biskupom koji njima svima predsjedava u ljubavi. Funkcija rimskog biskupa je služiti jedinstvu episkopata, a time i jedinstvu Crkve. Stoga je papa glava biskupskog zbora i pastir cijele Crkve, nad kojom po božanskom utemeljenju ima punu, vrhovnu, neposrednu i opću vlast. Ova papina moć ima unutarnju granicu, jer je rimski biskup unutar, a ne iznad Crkve Kristove. Stoga je podložan božanskom zakonu i prirodnom zakonu, kao i svi kršćani.

Gospodin je obećao da će Njegova Crkva uvijek ostati u vjeri (Mt 16,19) i osigurava tu vjernost svojom prisutnošću, snagom Duha Svetoga. Crkva posjeduje ovu karakteristiku u cjelini (a ne u svakom pojedinom članu). Zbog toga vjernici kao cjelina

ne griješe kad bespogovorno žive vjeru vođeni živim Učiteljstvom Crkve po djelovanju Duha Svetoga koji vodi sve njih. Pomoć Duha Svetoga cijeloj Crkvi kako ne bi pogriješila u vjerovanju, također je dana Učiteljstvu kako bi vjerno i autentično naučavalo Božju Riječ u Crkvi. U nekim posebnim slučajevima ta pomoć Duha jamči da u potezima Učiteljstva nema zabluda, zbog čega se obično kaže da je u takvim slučajevima Učiteljstvo dio iste nezabludivosti koju je Gospodin obećao svojoj Crkvi. »Nezabludivost se praktično ostvaruje kada rimski biskup snagom svoje službe vrhovnoga pastira Crkve, ili biskupski zbor u zajedništvu s papom, poglavito okupljen na općem saboru, konačnim činom proglašavaju nauk vjere i morala, kao i onda kada se papa i biskupi u vršenju redovita Učiteljstva slažu u predlaganju nekoga nauka kao

konačna. Uz ta učenja svaki vjernik treba pristajati poslušom vjere«².

Sigurnost po pitanju odgovornosti koju nosi misija rimskog biskupa i ovlasti koje ima da je izvrši, potiče katolike da njeguju intenzivnu zagovornu molitvu za njega. Nadalje, jedinstvo s papom potiče ih da izbjegavaju negativno govoriti o rimskom biskupu u javnosti ili narušavati povjerenje u njega, čak i u slučajevima kada se ne dijeli neko konkretno osobno mišljenje. U slučaju da do toga stvarno dođe, želja za rasuđivanjem i dobrom formacijom navodi katolika da zatraži savjet o bilo kakvim nedoumicama koje bi mogao imati, da moli i dublje proučava temu u kojoj se suočava s poteškoćama, pokušavajući razumjeti razloge otvorenog uma, što može zahtijevati malo vremena i strpljenja. Ako se neslaganje nastavi, preporučljivo je

šutjeti³ i pokazati barem »religiozni posluš duha«⁴ za njegova učenja.

Biskupi, nasljednici Apostola

Crkva je *Apostolska* jer ju je Krist podigao na Apostolima, odabranim svjedocima njegova Uskrsnuća i temelju svoje Crkve; jer uz pomoć Duha Svetoga poučava, čuva i vjerno prenosi ostavštinu vjere primljenu od Apostola. Također je apostolska po svojoj strukturi, budući da je Apostoli i njihovi nasljednici, biskupi, u zajedništvu s Petrovim nasljednikom, poučavaju, posvećuju i vode do povratka Kristova.

Apostolsko nasljedstvo je prenošenje, po sakramentu reda, poslanja i moći Apostola na njihove nasljednike, biskupe. Oni ne primaju sve darove koje je Bog dao Apostolima, nego samo one darove koje su primili da ih prenesu Crkvi. Zahvaljujući tom prenošenju, Crkva ostaje u zajedništvu vjere i života sa svojim

ishodištem, dok kroz stoljeća cijeli svoj apostolat usmjerava na širenje Kraljevstva Kristova na zemlji⁵.

Biskupski zbor, u zajedništvu s Papom i nikada bez njega, također ima najvišu i potpunu vlast nad Crkvom. Biskupi su primili zadaću *poučavanja* kao autentični svjedoci apostolske vjere; zadaću *posvećivanja*, dijeleći milost Kristovu u službi Riječi i sakramenata, posebno Euharistije; te zadaću *upravljanja* Božjim narodom na zemlji⁶.

Isus je utemeljio crkvenu hijerarhiju s misijom da Ga uprisutnjuje svim vjernicima po sakramentima i propovijedanju Božje Riječi s autoritetom na temelju mandata koji je od Njega primila. Članovi hijerarhije također su primili zadaću voditi Božji narod (Mt 28,18-20). Hijerarhija se sastoji od svetih službenika: biskupa, svećenika i

đakona. Služba Crkve ima kolegijalnu dimenziju, što znači da je jedinstvo članova crkvene hijerarhije u službi zajedništva vjernika. Svaki biskup obavlja svoju službu kao član biskupskog kolegija – koji nasljeđuje apostolski kolegij – i u jedinstvu sa svojim poglavarom, papom, sudjelujući s njim i ostalim biskupima u brizi za sveopću Crkvu. Također, ako mu je povjerena određena crkva, on njome upravlja u ime Krista s autoritetom koji je primio, s redovitom, vlastitom i neposrednom vlašću, u zajedništvu sa svom Crkvom i pod nadzorom Svetog Oca. Služba također ima osobni karakter, jer svatko je odgovoran pred Kristom, koji ga je osobno pozvao i povjerio mu misiju putem sakramenta reda.

Uključenost svećenstva u biskupsko služenje

Služba u Crkvi je jedna, jer je apostolska služba jedna, ali je po božanskom utemeljenju podijeljena u tri stupnja: episkopat, prezbiterat i đakonat. Ova jedinstvenost službe očituje se u unutarnjem odnosu između njezinih triju stupnjeva, koji su kumulativni. Naime, to nisu tri vrste ili tipa službenika, već stupnjevi iste i jedinstvene službe, jednog te istog sakramenta reda. Onaj tko je primio stupanj biskupstva i dalje ostaje i svećenik i đakon, onaj tko je primio svećeništvo i dalje ostaje đakon. Osim toga, ovaj sakrament ima crkveno jedinstvo. To je služba zajedništva jer se izvršava u korist zajedništva i jer je iznutra strukturiran kao službeničko zajedništvo onih koji su primili isti sakrament u različitim stupnjevima.

U svojoj misiji u određenoj crkvi, biskup ima inkardinirane svećenike koji su njegovi glavni i nezamjenjivi suradnici. Svećenici su obdareni

jedinstvenim i istim službeničkim svećeništvom koje biskup posjeduje u punini. Primaju ga putem sakramenta reda, polaganjem biskupovih ruku i posvetnom molitvom. Od tog trenutka, postaju dio svećeničkog zbora, stalnog kolegija koji čine svi svećenici koji, ujedinjeni s biskupom, dijele istu pastirsku misiju u korist Božjeg naroda.

Dakle, kada biskup udružuje svećenike svojom brigom i odgovornošću, to ne čini kao nešto opcionalno ili povoljno, već kao nužnu posljedicu dijeljenja iste misije, kojoj je on glava i koja proizlazi iz sakramenta reda. Svećenici su najizravniji pomoćnici biskupa u pastoralnoj skrbi nad Božjim narodom koji im je povjeren. Oni uprisutnjuju brigu biskupa na određenom mjestu ili području, propovijedaju Riječ Božju i slave

sakramente, posebno sakrament Euharistije.

Razlog zbog kojeg samo muškarci mogu biti svećenici

Crkva je uvijek pozivala samo krštene muškarce u red svećeništva. U patrističkom razdoblju postojale su sekte koje su zagovarale žensko svećenstvo, ali su ih već tada osudili sveti Irenej, sveti Epifanije i Tertulijan. Pozivanje u svećeništvo koji je upućen samo muškarcima praksa je Crkve koja se nije mijenjala tijekom njezine više od dvadeset stoljeća duge misije. Također, nije poznato da su pastiri izrazili ikakvo protivljenje, iako se kršćanska misija često provodi u okruženju u kojem religijama nije strano žensko svećeništvo.

Temeljni razlog za ovu odluku dolazi iz Otkrivenja. Crkva se uvijek osjećala usko povezana s Kristovu volju, koji je za Apostole izabrao

samo muškarce. Za taj apostolski kolegij mogao je izabrati najuzvišenije stvorenje, svoju Presvetu Majku, ali to nije učinio. Također je mogao izabrati neke od žena koje su ga pratile u njegovu javnom životu, od kojih su neke bile vjernije i jače od nekih Apostola, ali to nije učinio. Apostoli su, pak, imali suradnike među muškarcima i ženama, ali su se osjećali privrženi volji Gospodinovoj kad su trebali izabrati svoje nasljednike u pastirskoj misiji, za koju su izabrali samo muškarce. Možda bismo mogli pomisliti da je to posljedica židovskog mentaliteta, ali Krist ni u kojem slučaju nije pokazivao znakove djelovanja uvjetovanog kulturološkim kategorijama u svom ophođenju sa ženama, koje je visoko cijenio, učeći o jednakom dostojanstvu muškarca i žene. Zapravo, njegovo ponašanje je bilo suprotno onome što je bilo uobičajeno među Židovima toga

vremena, a isto je bilo i s Apostolima, koji su u tome slijedili Učitelja.

U raznim se razdobljima razmatrala mogućnost pristupa žena svećeništvu. S jedne strane, ta ideja jača sa željom da se odgovori na kulturne okolnosti koje legitimno žele dati veću važnost ulozi žene u društvu i obitelji. Ovaj povećana pozornost proizlazi iz produbljivanja poruke Evandjelja, koja naviješta jednako dostojanstvo svih ljudi. S druge strane, ova perspektiva gleda na sakramentalni oblik Crkve, s njezinom hijerarhijskom strukturom, kao da je to samo ljudski način organiziranja. U suštini, tvrde da, ako se kršćani organiziraju za ispunjenje misije, crpeći inspiraciju iz kulturnih okolnosti u kojima žive, sada bi mogli uključiti žene u tu društvenu strukturu. Tako bi bolje pokazali uvažavanje prema ženi, koje već postoji u Novom zavjetu, a to bi bilo

korisno za misiju jer bi bilo u većem skladu s modernim mentalitetom.

Sigurno postoje karakteristike u Crkvenoj organizaciji koje su plod stvaranja ili prihvaćanja društvenih oblika prema kojima su se ljudi organizirali, ali postoje i one koje je Krist odabrao i želio. Prve su plod ljudske kreativnosti u njegovom odgovoru Bogu, dok su druge od Boga darovane. Prve se mogu mijenjati ovisno o tome koliko su korisne za misiju. Druge nisu podložne značajnim promjenama jer proizlaze iz pozitivne volje Kristove. Tijekom povijesti, Crkva razlučuje što pripadaju prvoj, a što drugoj grupi. Ponekad razlučivanje nije laka zadaća, zahtijeva strpljenje, proučavanje, meditaciju Božje Riječi i spremnost da se prihvati Njegov plan. U svoje vrijeme, pape Pavao VI. i Ivan Pavao II., nakon što su proučili to pitanje, priznali su da Crkva nema ovlasti da dopusti ženama pristup

svećeničkom redu. Godine 1994. papa sveti Ivan Pavao II. izjavio je da je ova tema konačno učenje Crkve, koje više nije podložno preispitivanju⁷. Sljedeće godine, prepoznavši da su pastiri, raspršeni diljem svijeta u svojim pripadajućim crkvama, tijekom stoljeća ovo oduvijek poučavali, Kongregacija za nauk vjere potvrdila je da je riječ o učenju koje ima status nezabludivost koju je Bog obećao svojoj Crkvi u svom redovitom i univerzalnom učenju.

Miguel de Salis

Osnovna literatura

—Katekizam Katoličke Crkve, 871-896.

—Kompendij Katekizma Katoličke Crkve, 177-187, 333.

[1] *Evangelii Gaudium*, 24: «Los evangelizadores tienen así “olor a oveja” y éstas escuchan su voz».

[2] *Kompendij Katekizma Katoličke Crkve*, 185.

[3] usp. Upute *Donum veritatis*, br. 31.

[4] *Kodeks kanonskog prava*, 752. usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, 892.

[5] *Katekizam Katoličke Crkve*, 861-862.

[6] *Kompendij Katekizma Katoličke Crkve*, 184, 186s.

[7] Ivan Pavao II., Apostolsko pismo *Ordinatio sacerdotalis*, 22. V. 1994., br. 4.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/tema-16-hijerarhijski-
ustroj-crkve/](https://opusdei.org/hr-hr/article/tema-16-hijerarhijski-ustroj-crkve/) (30.03.2025.)